สถานการณ์การค้าแร่และโลหะ 9 เดือนแรกปี 2552

สถานการณ์การค้าแร่

สถานการณ์การค้าแร่ของไทยมีความแตกต่างจากปีที่ผ่านมาตามภาวะเศรษฐกิจซึ่งอยู่ในช่วงขาลงการค้าโดยรวมจึงอยู่ในภาวะชะลอตัว และเนื่องจากโดยสถานภาพการผลิตแร่ของไทยในปัจจุบันมีทิศทางปรับลดลงมากทั้งจากปริมาณสำรองแร่และความสมบูรณ์ของแร่ลดน้อยลงการผลิตในระยะหลังจึงเป็นการผลิตเพื่อใช้ในประเทศเป็นหลัก การผลิตไม่สามารถตอบสนองความต้องการใช้ในประเทศได้พอเพียง ส่งผลให้ในแต่ละปีจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าแร่เพื่อนำมาใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องเป็นจำนวนมากหลายหมื่นล้านบาท

การค้าแร่ของไทยในช่วง 9 เดือนแรกปี 2552 มีมูลค่ารวม 65,294 ล้านบาท เป็นการนำเข้าจำนวน 42,849 ล้านบาท การนำเข้าลดลงร้อยละ 3.5 และการส่งออกจำนวน 22,445 ล้านบาท การส่งออกลดลงร้อยละ 6.3 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2551 ที่มีมูลค่ารวม 68,330 ล้านบาท โดยนำเข้าจำนวน 44,387 ล้านบาท และส่งออกจำนวน 23,943 ล้านบาท ขาดดุลจำนวน 20,444 ล้านบาท เห็นได้ว่าในปี 2552 เป็นยอดขาดดุลการค้ารวม 20,404 ล้านบาท ซึ่งยังคงขาดดุลในระดับเดียวกันกับปี 2551

การนำเข้าแร่

การนำเข้าแร่จากจำนวนนำเข้า 9 เดือนแรกปี 2552 รวมมูลค่า 42,849 ล้านบาท ลดลงเล็กน้อยร้อยละ 3.5 (ตารางที่ 1.) แร่ที่นำเข้ามากที่สุดคือ ถ่านหิน 28,067 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 66 ของการนำเข้ารวม เนื่องจากเป็นถ่านหินชนิดที่ในประเทศไม่มีการผลิต

ตารางที่ 1. เปรียบเทียบการนำเข้าแร่ของไทย 9 เดือนแรกปี 2551 กับ ปี 2552 (Q3 : ม.ค.-ก.ย.)

หน่วย : ล้านบาท

รายการนำเข้า	2551 Q3	2552 Q3	% Δ Q3	แหล่งนำเข้า
ถ่านหิน (รวมทุกชนิด)	27,324	28,067	2.7	อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย เวียดนาม
สตีไทต์	810	4,782	490	อิตาลี จีน อินเดีย
แร่ดีบุก	4,472	3,130	-30	คองโก ออสเตรเลีย รวันดา ไนจีเรีย
แร่สังกะสี	2,195	1,581	-28	ออสเตรเลีย เปรู
แอสเบสทอส	826	980	18.6	รัสเซีย บราซิล แคนาดา
แกรนิต	470	488	3.8	จีน อินเดีย
ดินขาว/ เคโอลิน (Kaolin)	562	394	-30	สหรัฐอเมริกา จีน มาเลเซีย
แทนทาลัม/ไนโอเบียม	781	321	-58.9	ออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ สหราชอาณาจักร
ดินอื่น ๆ	465	313	-32.7	จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น
หินอ่อน	229	224	-2.2	ตุรกี อิตาลี จีน
แร่อื่น ๆ	6,253	2,569	-58.9	
มูลค่ารวม	**44,387**	**42,849**	**-3.5**	

ที่มา : โดยการคำนวณตามพิกัดกรมศุลกากร (แร่พิกัด 25+ พิกัด 26+ พิกัด 27.01-.04)

อาทิ บิทูมินัส และถ่านโค้ก เพราะในประเทศส่วนมากจะผลิตถ่านหินชนิดลิกไนต์ ส่วนการนำเข้าแร่ลำดับรองลงไป ได้แก่ สตีไทต์ แร่ดีบุก แร่สังกะสี แอสเบสทอส แกรนิต ดินขาว แทนทาลัม/ไนโอเบียม ดินอื่นๆ และหินอ่อน ตามลำดับ

แหล่งนำเข้าแร่โดยรวมที่สำคัญของไทยในลำดับต้นๆ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ออสเตรเลีย จีน คองโก เปรู รัสเซีย เวียดนาม และอิตาลี

การส่งออกแร่และผลิตภัณฑ์แร่

มูลค่าการส่งออกรวมแร่และผลิตภัณฑ์แร่จำนวน 22,445 ล้านบาท เปรียบเทียบจากช่วงเดียวกันของปี 2551 ลดลงร้อยละ 6.3 โดยลดลงตามการส่งออกแร่ที่ส่งออกได้มากที่สุดซึ่งปรับลดลง ได้แก่ ซีเมนต์ส่งออกจำนวน 15,808 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 3.2 เมื่อปีผ่านมาเคยส่งออกจำนวน 16,335 ล้านบาท และแร่เหล็กจำนวน 725 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 62 จากที่เคยส่งออกจำนวน 1,897 ล้านบาท แต่การส่งออกยิปซัมจำนวน 3,135 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.5 จากเดิมที่เคยส่งออก 3,001 ล้านบาท การส่งออกแร่และผลิตภัณฑ์แร่ลำดับรองลงไป ได้แก่ เกลือ ควิกไลม์ (Quicklime) หินปูน เฟลด์สปาร์ ตะกรันและเถ้า โดโลไมต์ โคลัมไบต์ และแบไรต์ ตามลำดับ

ตลาดส่งออกแร่โดยรวมของไทยลำดับต้นๆ ได้แก่ ประเทศเวียดนาม บังคลาเทศ กัมพูชา จีน พม่า และมาเลเซีย ทั้งนี้เมื่อปี 2551 แร่เหล็กไทยส่งไปจำหน่ายที่ประเทศจีนมากที่สุดจำนวน 1,942 ล้านบาท

ทั้งนี้ จากปริมาณการผลิตแร่ในประเทศช่วงหกเดือนแรกปี 2552 ตัวเลขเบื้องต้นประมาณ 24,194 ล้านบาท เปรียบเทียบจากช่วงเดียวกันกับเมื่อปี 2551 มีการผลิตประมาณ 18,848 ล้านบาท แต่ไม่พอกับความต้องการใช้ในประเทศจึงทำให้มีการนำเข้าเป็นจำนวนมาก กพร. เห็นความสำคัญในปัญหานี้จึงมีแผนรองรับการจัดการทรัพยากรแร่ไว้หลายแนวทาง แนวทางหนึ่งคือการพัฒนาส่งเสริมและศึกษาหาลู่ทางร่วมลงทุนด้านเหมืองแร่ในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน เพื่อลดการขาดแคลนวัตถุดิบและสร้างความมั่นคงด้านวัตถุดิบแร่ให้กับผู้ใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องในประเทศต่อไป

สถานการณ์การค้าโลหะ

สถานการณ์การค้าโลหะของไทยในปี 2552 ยังอยู่ในภาวะชะลอตัวตามภาวะเศรษฐกิจโลกซึ่งส่งผลกระทบไปทั่วทุกภูมิภาค การค้ายังมีแนวโน้มทรงตัวตามปัจจัยเสี่ยงทั้งราคาน้ำมันที่สูงและค่าเงินบาทที่แข็งค่าล้วนไม่เป็นผลดีต่อภาคการผลิตและการส่งออก เมื่อผลการเร่งนำมาตรการสร้างความเข้มแข็งของภาครัฐมาใช้ น่าจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวได้ ทิศทางการค้าน่าจะดีขึ้นโดยเร็ว สำหรับศักยภาพการผลิตโลหะของไทยปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการใช้ในประเทศได้พอเพียง โดยเฉพาะเหล็กส่งผลให้ในแต่ละปีต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบเหล็กกึ่งสำเร็จรูปจำนวนมากสำหรับนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องเป็นมูลค่าสูงร่วมแสนล้านบาท

การค้าโลหะที่สำคัญของไทย ได้แก่ เหล็ก โลหะมีค่า (ทองคำ เงิน แพลทินัม) ทองแดง อะลูมิเนียม ดีบุก ตะกั่ว นิกเกิล และสังกะสี ในช่วง 9 เดือนแรกปี 2552 มูลค่าการค้าโลหะและผลิตภัณฑ์รวม 588,029 ล้านบาท ลดลงจากช่วงเดียวกันปี 2551 ร้อยละ 34 แยกเป็นการนำเข้าจำนวน 342,818 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 50 และการส่งออก 245,211 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 21 ตามกลุ่มโลหะมีค่าที่ส่งออกได้มากเกินเท่าตัว โดยการค้าโลหะมียอดขาดดุลจำนวน 97,607 ล้านบาท

การนำเข้าโลหะ

การนำเข้าโลหะสำคัญของไทยที่กล่าวข้างต้นในช่วงเวลา 9 เดือนแรกปี 2552 มีการนำเข้า 342,818 ล้านบาท ลดลงถึงร้อยละ 50 เมื่อเปรียบเทียบจากช่วงเดียวกันของปี 2551

ตารางที่ 1. เปรียบเทียบการนำเข้าโลหะและผลิตภัณฑ์ช่วง 9 เดือนแรกของปี 2551-2552

มูลค่า : ล้านบาท

โลหะและผลิตภัณฑ์	การนำเข้า (ม.ค.-ก.ย.)			แหล่งนำเข้า
	2551	2552	% Δ	
เหล็ก	350,700	145,753	-58.4	ญี่ปุ่น รัสเซีย เกาหลีใต้
โลหะมีค่า	151,204	94,539	-37.5	ออสเตรเลีย สวิสเซอร์แลนด์ ฮ่องกง
ทองแดง	95,196	49,001	-48.5	ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย ลาว
อะลูมิเนียม	70,820	43,746	-38.2	ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น จีน
ดีบุก	7,020	4,124	-41.3	อินโดนีเซีย
ตะกั่ว	4,890	3,184	-34.9	เกาหลีใต้ สหราชอาณาจักร
นิกเกิล	3,030	1,433	-52.7	แคนา ญี่ปุ่น
สังกะสี	2,506	1,038	-58.6	ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ จีน
มูลค่ารวม	**685,366**	**342,818**	**-50**	

ที่มา : โดยการคำนวณตามพิกัดกรมศุลกากร

ซึ่งนำเข้าจำนวน 685,366 ล้านบาท (ตารางที่ 1.) โลหะที่นำเข้ามากที่สุด ได้แก่ เหล็กและผลิตภัณฑ์ สาเหตุหนึ่งเพราะในประเทศไม่มีการผลิตเหล็กต้นน้ำ/ขั้นต้น ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่จะนำไปผลิตเป็นเหล็กคุณภาพดีสำหรับผลิตเหล็กขั้นกลาง/เหล็กกึ่งสำเร็จรูปแล้วนำไปใช้แปรรูปสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ กลุ่มยานยนต์ ดังนั้นจึงมีการนำเข้าเหล็กกึ่งสำเร็จรูปและเหล็กชั้นคุณภาพดีซึ่งมูลค่าสูงเป็นจำนวนมากทำให้ในแต่ละปีไทยต้องขาดดุลเพราะสินค้าเหล็กมาตลอด อย่างไรก็ตามเห็นได้ว่าการนำเข้าโลหะปีนี้แต่ละชนิดปรับลดลงทุกรายการตามภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวตามวิกฤติเศรษฐกิจโลก คาดว่าปี 2553 สถานการณ์จะเริ่มดีขึ้น จากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐเริ่มปรากฏผลโดยเฉพาะโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ

การส่งออกโลหะ

การส่งออกโลหะในช่วง 9 เดือนแรกปี 2552 รวมจำนวน 245,211 ล้านบาท (ตารางที่ 2.) เพิ่มขึ้นร้อยละ 21 ปรับเพิ่มขึ้นได้ตามกลุ่มโลหะมีค่า กล่าวคือ โลหะทองคำส่งออกจำนวน 167,865 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 136 และโลหะเงินส่งออกจำนวน 1,311 ล้านบาท เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 167 จากช่วงเดียวกันของปี 2551 การส่งออกโลหะของไทยส่วนมากจะเป็นในรูปผลิตภัณฑ์โลหะมากกว่าจะส่งออกเป็นโลหะแท่ง เนื่องจากในประเทศมีการผลิตโลหะได้น้อยจึงผลิตเพื่อใช้ในประเทศเท่านั้น หรือโลหะบางชนิดยังไม่มีการผลิต อาทิ อะลูมิเนียม และนิกเกิล

ตารางที่ 2. เปรียบเทียบการส่งออกโลหะและผลิตภัณฑ์ช่วง 9 เดือนแรกของปี 2551-2552

มูลค่า : ล้านบาท

โลหะและผลิตภัณฑ์	การส่งออก (ม.ค.-ก.ย.)			ตลาดส่งออก
	2551	2552	% Δ	
เหล็ก	61,469	27,231	-55.7	เวียดนาม ลาว อินโดนีเซีย จีน
โลหะมีค่า	71,768	169,225	135.7	สวิสเซอร์แลนด์ ออสเตรเลีย ฮ่องกง
ทองแดง	26,247	14,980	-42.9	จีน ญี่ปุ่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย
อะลูมิเนียม	31,717	24,884	-21.5	ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อินเดีย ฟิลิปปินส์
ดีบุก	9,528	6,470	-32.1	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฮ่องกง มาเลเซีย
ตะกั่ว	331	270	-18.4	จีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย
นิกเกิล	315	213	-32.4	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เม็กซิโก
สังกะสี	9,528	1,938	-79.7	จีน สหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย เวียดนาม
มูลค่ารวม	**202,813**	**245,211**	**20.9**	

ที่มา : โดยการคำนวณตามพิกัดกรมศุลกากร

กลุ่มวิเคราะห์สถิติข้อมูลแร่และอุตสาหกรรม
ศูนย์สารสนเทศอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
พฤศจิกายน 2552